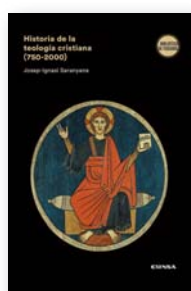

TEMES D'AVUI NÚM. 64

És un llibre que, com s'ha dit, interessarà especialment els qui tenen la responsabilitat de donar formació cristiana als altres.

Joaquim González-Llanos

Historia de la teología cristiana (750-2000)

Josep-Ignasi Saranyana
Eunsa, 2020, 992 pàgs.

Josep-Ignasi Saranyana és ben conegut. És professor emèrit de la Universitat de Navarra i membre emèrit del Pontificio Comitato di Scienze Storiche (Ciutat del Vaticà). Ha exercit gairebé durant mig segle la seva docència a la Facultat de Teologia de la Universitat de Navarra, especialitzant-se en l'estudi de la història de les idees filosòfiques i teològiques, amb una àmplia i exitosa col·lecció monografies i manuals acadèmics, que inclouen un manual d'història de la filosofia medieval (set edicions) i un altre dedicat a la història de la teologia a Amèrica Llatina. És fàcil endevinar que en aquest manual hi ha una àmplia exposició de coneixements i reflexions acumulades durant tants anys.

Com indica el seu títol, aquesta *Història de la teologia cristiana* exclou de la seva

anàlisi el món jueu (si és que alguna vegada el judaisme va tenir una teologia, tema molt discutit), prescindeix de la teologia islàmica (encara que hi són sovint esmentats Avicenna, Averrois i Avicibró) i es prescindeix òbviament de la teologia hindú. Comença el seu recorregut l'any 750, quan hi va haver el canvi de dinastia al regne dels francs i, segons les estimacions més habituals, va néixer l'Europa medieval i s'acabà l'era patristica; i arriba fins a les acaballes del segle XX, amb petites incursions en el XXI. Això, i l'extensió de l'obra, gairebé 1000 pàgines, podria justificar que no es digui res de la teologia anterior. Amb tot, en una propera edició, podria ser molt il·lustratiu pel lector començar per la història de la teologia cristiana des de els orígens, encara que fos reduint una mica l'explicació tant executiva d'alguns dels autors tractats.

L'obra està dividida en dues parts: una de primera, de tres-centes pàgines, dedicada a la teologia medieval, renaixentista i segona escolàstica (fins a la fi del Gran Segle Francès); i una segona part, de més de sis-centes pàgines, que s'enceta amb l'aparició del deisme anglès (amb especial menció de John Locke i David Hume) fins als nostres dies. Per què aquesta desigual distribució d'espai? La meitat de pàgines dedicades als mil anys que van del 750 al 1790, si es comparen amb les pàgines emprades per als dos segles darrers, d'ençà el Congrés de Viena (1815) fins ara! Potser perquè la teologia medieval és més coneguda (l'autor aconsegueix, per exemple, unes síntesis brillants i meritòries de sant Bonaventura, sant Tomàs d'Aquino i particularment del beat Joan Duns Escot), mentre que la teologia posterior

a les guerres napoleòniques és més ignorada, tot i que assoleix, especialment a partir del Vaticà I (1870), un interès extraordinari. No s'entén la inventiva i fecunditat dels documents del Vaticà II si es desconeix la teologia del cicle liberal, amb totes les seves ombres i llums. Al capdavant, ens ha tocat una època en la qual l'escolàstica ha clos el seu llarg i fecund cicle, i d'ençà la Il·lustració ens trobem en un món força diferent.

El llibre té àmplia bibliografia i un índex onomàstic i moltes referències a les fons teològiques. Es complementa amb una extensa "presentació", en la qual s'explica el criteri que l'autor ha seguit en la composició de la seva obra; i un curt epíleg, molt sucós, que es clou amb una frase de Hug de Sant Víctor (s. XII), que vol reblar una idea molt repetida al llarg del llibre: que el cristianisme és tot ell un gran misteri, tot i que podem dir-ne moltes coses, amb sentit i significació.

Com s'expressa a la "presentació", cal considerar que la filosofia és un moment interior i necessari de l'especulació teològica, tot i que no si val qualsevol filosofia. En el seu rastreig històric, el professor Saranyana descobreix dos moments d'inflexió en el recorregut filosòfic del món occidental: el descobriment que va fer Aquino de la transcendentalitat de l'esse, d'una banda, i la consolidació de l'empirisme més radical per obra de David Hume. La primera trobada va suposar un gran enriquiment per a la teologia; la segona opció significà un empobriment, en perdre les idees la condició universal. A més, l'autor també esbrina el llegat luterà, que no s'ha de reduir a l'època de Luter, sinó que cal contemplar amb una perspectiva

històrica més àmplia, perquè el seu abast arriba fins ara, és a dir, ha tingut una empremta molt pregonada en la teologia dels segles XIX i XX, primer en els cercles de confessió luterana i després també, i de retop, en l'espai catòlic.

Entenem que aquest llibre més que un manual, és una obra de consulta per al món universitari i per a totes aquelles persones interessades en la trajectòria de les idees teològiques. Aquest tractat permet resseguir l'evolució del pensament teològic cristià, no només en general, sinó també de cada un dels teòlegs estudiats. El llibre té també interès per resseguir l'humanisme cristià –catòlic i no catòlic– que s'ha desenvolupat entreteixit amb la teologia de pensadors com els presentats aquí.

Domènec Melé

Más que juntos
Cómo disfrutar del matrimonio
desde el "sí quiero"
 Lucía Martínez Alcalde /
 María Álvarez de las Asturias
 Palabra, 2021

Aquest assaig, ple de saviesa pràctica, centra la seva "trama" en el moment que es passa de ser nuvis a ser esposos, és a